

Hardt arbeide på fiske

Det var hårt på den tiden, vi gikk sex om sex—sang Evert Taube i en av sine mange sjømannsviser, og det kunne sandelig også være hardt å livberge seg i en liten robåt på fiske. De gikk ikke vakter slik Taubes sjøfolk gjorde, men de måtte stå på i all slags vær til garn- eller linelenken var oppe, eller så lenge fisken beit. Deretter skulle fisken sløyges og leveres eller henges.

Simavågfolket var heller ikke noe unntak. Bente Folvik har, som vi tidligere har sett, skrevet en bok om ”Jenteliv” hvor hun sier noe om dagliglivet til jentene i Simavåg. Ikke til forringelse for jentene, men guttene hadde også den samme skoleveien og det samme utstyret, og bare skoleveien ville vel være uoverkommelig for unger flest i dag.

Ungene var regnet som voksne når de var ferdig med konfirmasjonen, men før den tid måtte de ha lært mest mulig av det yrke de skulle ut i, det gjaldt både jenter og gutter.. Valg av yrke var som regel gitt, i alle fall for de normalt utviklede. Simavågguttene var kraftige karer som hadde alle forutsetninger for å bli gode fiskere, og de kom tidlig i lære hos faren.

Allerede som skolebarn drev de alene med fjorfiske hjemme, og de dro stadig lengre ut. En historie som ble fortalt om da Alf og Rangvald var i femten – sekstenårs - alderen var omtrent slik:

”Grytidlig om morgenen rodde de fra Simavåg til Rotsund for å hente agnsild til en line etter vårtorsk. Dette er en strekning på over tre mil hver vei. Da de kom hjem egned de linene og rodde ut og satte den.”

Hvor mye fisk de fikk sier ikke historien noe om.

Dette var en prestasjon som vel få toppidrettsfolk hadde maktet i dag. I Mauresundet er det ofte sterk strøm, og de hadde neppe medstrøm begge veier. Om de hadde seilvind vites ikke, men jobben var i alle fall respektabel.

Slik så de vanligste bruksbåtene til heimefiske ut. Den nærmeste spissbåten er av noenlunde samme type som Rangvald og Alf kjøpte. Foto: Arkiv Tromsø Museum.

Ragnvald og Alf kjøpte seg senere en større robåt til bl.a. å drive Lofotfiske. Før den eldste av dem var 20 år sendte de båten til Lofoten og fisket der, sammen med en tredje person.

Linefiske fra en treroring var hardt, og de måtte ofte kappro med åttringene og fembøringene om å komme først på feltet. Når treroringen var tom klarte de likevel å holde større fart, men se større båtene prøvde som regel å ro så tett til hverandre at de små båtene ikke kom forbi. Det var viktig å komme først og få den beste posisjon, særlig når lina skulle settes.

I båren hadde de faste plasser og oppgaver. En drog lina over en rull i baugen på båten mens den andre kveilet linen, tok seg av fisken og auste båten. Den tredje måtte som regel ro for å holde båten opp mot vinden. Den siste jobben kaltes for å andøve.

I Alf`s begravelse fortalte Ragnvald denne episoden til Roald, sønn til Alf:

”En dag med ruskevær hadde de fått ganske mye fesk, og båten var tung. Alf sto i baugen og drog lina og så en stor sjø komme inn mot båten. Vi skjønnte alle at nå kom båten til å bli fylt med sjø. Rangvald tok en pause og sa: Vet du hva far din gjorde?, han satte ryggen mot slik at sjøen ble kløyvd, og mesteparten av sjøen kom på utsiden av båten.”

Senere kjøpte Rangvald og hans onkel Adolf en 48 fots skøyte med 35 hk Rapp. Skøyta het ”Aslaug”, og var en prektig båt etter den tids målestokk. Alf ble ikke medeier fordi han hadde mer enn nok med å klare avdrag på gjeld på et småbruk han hadde kjøpt av morfaren på Taskeby.

De drev allikevel fiske sammen, særlig på Lofoten, men også på Finnmarksfiske. Den første tiden drev de juksefiske fra båten og fra doryer. Det var alltid konkurranse mellom doryene om hvem som fisket mest.

Adolf var kjent som en utålmodig og hissig man, som forlangte at tingene skjedd raskt. Han var sjef på dekket og Alf og de andre var med sine hjelpsmenn ute og fisket fra doryene.

Uvørent fiske fra dory. Foto:
Havforskningsinstituttet.

En dag Alf var sein med å komme til skutesiden ble Adolf irritert. Da doryen kom opp langs siden hoppet han ned for å få fisken raskt ombord. Alf tok sette som en fornærmelse. Han grep onkelen i buksebaken og slengte han inn på dekket. Etter det ble han ikke tilbytt hjelp med å hive opp fisken.

Opphavet til denne historien vet jeg ikke, men den ble av å til fortalt av sambygdinger for å illustrere kjempekraftene til Alf.